

שכול

המושג הקשה והטעון **שכול** שזור בדברי ימיה של מדינת ישראל, ואנו נשאלים לעיתים על משמעותה המדויקת של מילה זו.

עיון בתנ"ך מעלה שהשורש שכ"ל משמש בכמה הקשרים – מהם המעידים על מובן מצומצם יותר מן המובן הרווח היום, ומהם המעידים על מובן רחב יותר.

בעברית החדשה חל צמצום במובן המילים **שכול** ו**שכול**, והן משמשות בעיקר בקשר למוות במסגרת הצבא. שימוש זה עולה בקנה אחד עם שימושים מקראיים הקושרים בין מלחמה לשכול – דוגמת דבריו של שמואל הנביא לאגג מלך עמלק לפני שהרגו: "כָּאֶשֶׁר שָׁפְלָה נָשִׁים חֶרֶבְךָ כֵּן תִשְׁפַּל מְנָשִׁים אִמְךָ" (שמואל א טו, לג).

מדור באתר לציון יום הזיכרון לחללי מערכות ישראל ופעולות האיבה

עצמאות

את המילה **עצמאות** חידש על פי עדותו איתמר בן אב"י, כנראה בראשית המאה העשרים. וכך הוא כותב בספרו האוטוביוגרפי "עם שחר עצמאותנו": "הנה רואה אני בדמיוני את 'אחרית הימים'... הנה נקבצים ובאים אחינו מכל פזוניהם לארץ האבות... הנה שולח לפנינו אלהי אבותינו את הרצון והעוז להקים על יסודם את העצמאות העברית בכל תפארתה".

בלשון חכמים רגילות צורות דוגמת 'עצמו', 'עצמי', וכן הצירופים 'ברשות עצמו', 'לעצמי', 'בעצמי' וכיוצא בהם. צורות וצירופים אלו משמשים בין השאר להדגיש שעושה הפעולה מבצע אותה בכוחו, לבדו, ללא עזרת אחרים, נראה ששימושי לשון אלו היו ההשקפה לחידושו של בן אב"י – עצמאות.

מדור מיוחד באתר לכבוד יום העצמאות

תקומת ישראל בארצו קשורה קשר עז בשיבה אל עבודת האדמה, החל בעלייה הראשונה והקמת המושבות ואחר כך בייסוד הקיבוצים והמושבים החקלאיים.

אתם מוזמנים לענות על החידון שלנו כדי להרחיב את ידיעותיכם באוצר המילים העשיר שעמד לרשות החקלאים העבריים מן התנ"ך ומספרות חז"ל. רבות מן המילים העתיקות שבו לשדות בחקלאות העברית החדשה.

מתאבן לקראת החידון: המילה **חקלאות** מקורה במילה הארמית חקל (=שדה). בארמית של התלמוד חקלי או חקלאי הוא 'איש שדה', ומכאן גם השם המופשט חקלאות. הכנסת המילה לעברית מיוחסת לדוד ילין.

חידון חקלאות עברית

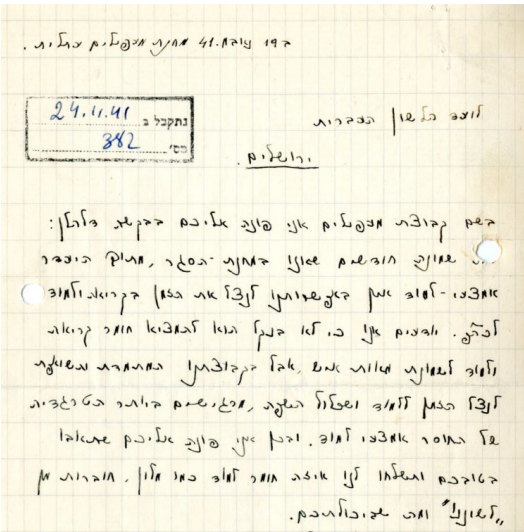
אספנו מבחר מילים ומונחים המלווים את חיינו בתקופת המגפה והוספנו להם הגדרות קצרות.

החלופה העברית למילה היגינה היא **גהות** – מכלול הפעולות לשמירה על כללי הניקיון במטרה למנוע התפשטות של מחלות. המילה חודשה בעקבות המילה גָּהָה והפועל גָּהָה שבמקרא, שמקובל לפרשם ריפוי: "וְהוּא לֹא יוּכַל לְרַפֵּא לָכֶם וְלֹא יִגָּהֶם מִמָּקֹם מְזוֹר" (הושע ה, יג).

עוד תוכלו לברר בעזרת המילון מה ההבדל בין סגר להסגר, איך אומרים "פנדמיה" בעברית, מה זה "אקספוננציאלי" ואיך אומרים את זה בעברית.

עוד במילון העברי לימי קורונה

כתבה באתר ynet

המילה **מדינה** היא מן השורש די"ן, והוא מעיד על מהותה: אזור שיפוט, מקום שחלה בו מערכת חוקים. במקרא 'מדינה' היא מחוז, חלק של ישות שלטונית כוללת. במגילת אסתר מסופר שאחשוורוש מלך על "שבע ועשרים ומאה מדינה" ושלח ספרים "אל כל מדינות המלך".

בספרות חז"ל וגם בחיבורים מימי הביניים המילה 'מדינה' משמשת לישויות גאוגרפיות מגוונות – עיר, מחוז, ארץ.

בעברית החדשה התקבע השימוש במילה במשמעות המוכרת לנו היום: ארץ בעלת שלטון מרכזי עצמאי, ובהקשרים מסוימים גם חבל ארץ בעל שלטון מקומי-עצמאי המשתייך לשלטון מרכזי רחב יותר.

עוד על גלגולי המילה 'מדינה' מן המקרא ועד ימינו

לזכרו של שאול-ליב וירצברגר, אשר נפל ביום ג' בסיון תש"ח

בארכיון שלנו נמצא מכתבו של שאול-ליב וירצברגר ז"ל. הוא עלה לארץ בשנת 1941 באוניית מעפילים ונכלא במחנה המעצר בעתלית. "זה שמונה חודשים שאנו במחנות הסגר", כתב שאול בשמו ובשם חבריו לוועד הלשון העברית. קבוצת המעפילים ביקשה לנצל את זמן השהייה במעצר כדי ללמוד ולשכלל את הלשון, אך חומר לימוד לא היה בנמצא. "אני פונה אליכם", ביקש שאול, "שתאבו בטובכם ותשלחו לנו איזה חומר למוד כמו מלון, חוברות מן 'לשוננו' ומה שביכולתכם".

במלחמת העצמאות שירת בפלמ"ח בחטיבת הנגב בדרגת מפקד כיתה. הוא נפל בקרב הקשה על כיבוש משטרת עיראק-סוידאן שבדרום הארץ (כיום מצודת יואב) והוא בן 28.

לקטע המלא ולמידע על שאול-ליב וירצברגר באתר יזכור

שאלה בעברית

תמיכה באקדמיה

להתראות באיגרת הבאה!